

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

70. An residentia Episcoporum sit de jure divino, & quo pacto in illa possit Pontifex dispensare? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. resol. 68. alias 66.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

eadem sacre Congregationis pro tempore existentium mutata fuerint.

Quamvis non plene & signanter sup hac restitutione si cap. doctrina replege velis pro hac qui lege tamen in tom. 4. r. 8. ex Ref. 16. § Ex quibus & alias Ref. & §. eius anno.

Notandum est tamen hic obiter, quod omittens intra terminum duorum mensium professionem fidei, amittit fructus; non tenetur tamen illos restituere donec condemnetur, seu sequatur sententia declaratoria; decretum enim Concilij est penale, ac proinde etiam si poenam ipso iure intoret, non obligat in foro conscientie. Ita Barbosa de Communis c. 17. n. 24. cum Nauarr. Sanchez, & Rodriguez, quibus adde Calstrum Palaum tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 19. n. 16. licet probabiliter contrarium asserat Villalobos in sum. tom. 1. tract. 1. diff. 6. n. 9. Azor. tom. 2. lib. 7. c. 2. q. 1. in fine. Ledelma in sum. tom. 2. r. 1. c. 4. post. 10. con. disp. 1. Gasias de benef. p. 3. c. 3. n. 35. Vgolin. de offic. Episc. c. 50. §. 16. n. 4. Squillan. de oblig. Cleric. part. 1. n. 98. Ricciullus lib. 1. c. 13. n. 43. & alij.

4. Nota etiam quod si quis omitteret professionem fidei per ignorantiam, incogitantiam, seu inadvertentiam, non peccat mortaliter, neque tenetur restituere fructus in foro conscientie, licet in foro externo fuerit condemnatus. Vnde Villalobos ubi supra in sum. tom. 2. tract. 1. disp. 6. n. 8. sic ait. *Tambien advierto, que el que por ignorancia invincible del Concilio dexasse de hazer la profession de la Fe, no incurren en la pena, aunque en el suero exterior le condenarian, por ser el derecho claro; porque como este se escusa de la culpa, tambien se escusa de la pena.* Ita ille, qui citat Nauarrum, Azorium, & Rodriguez, quibus ego addo Calstrum Palaum ubi supra num. 17. ubi recte infert cum Sanchez & aliis, aliquem non amittere fructus, si Procurator, cui mandatum dedit faciendi fidei professionem, non fecit ipso incio absque culpa, quia est eadem ratio; privatio enim fructuum est poena, quae arctate non potest ubi culpa non adest.

RESOL. LXX.

An residentia Episcoporum sit de iure divino, & quo pacto possit Pontifex in illa dispensare? Ex part. 10. r. 14. & Misc. 4. Ref. 68. alias 66.

Sup. hoc in tom. 9. r. 2. Ref. 27. §. sed quidquid per totum.

§. 1. Residentiam non esse de iure divino docent Ambrosius Catharinus, Dominicanus, Archiepiscopus Comptensis in Tractatione Quaestionis, quo iure Episcoporum residentia debeat, & Thomas Campegius Episcopus Feltrensis, in Tractatu de Residentia Pastorum: Idem docuit Alphonsus Salmeronius ex Societate Iesu. Et hanc opinionem novissimè ex eadem Societate docet Pater Andreas Gerunda, de Episcopatu, lib. 2. disp. 1. c. 4. n. 12. ubi sic ait: Dispensatio autem in Residentia Episcopi, licet proprium sibi vindicatura sit locum infra, nunc breuiter concedenda non est de iure Diuino, sed de humano; nam tamen indissolubilitas radicalis ad iurisdictionem pariter aliquo pacto radicalem sequens cum aliqua Ecclesia vagè, sit iuris diuini, vt lib. 1. disp. 12. cap. 12. demonstrauimus; actualis tamen connexio cum hac certa Ecclesia huius Episcopi, canonici, atque humani est iuris, ad instar Matrimonij rati vinculi, immò potest à Pontifice, facilius dispensari, vt loco citato diximus, num. 11. iuxta nostram tertiam praesentis capituli conclusionem, quod vberius infra suo loco Deo dante prosequemur. His addo ad vberiores doctrinam, tamen datemus iuris esse diuini Residentiam Episcoporum, in eo tamen negamus directè Papam dispensare, sed solum indirectè, ac mediatè, mutando materiam, quatenus ex consensu, atque humana pendente voluntate, cuius mutatione facta naturale diuinumque praecipuum

per se cessat: etenim residendi obligatio non resultat nisi ex federe, ac pacto inter Episcopum, & talem Ecclesiam, vt lib. 1. disput. 1. cap. 4. num. 15. docuimus, quod quidem cum humana voluntate contrahatur, ex hac parte mutabile censendum est per superiorem voluntatem Pontificis, vt citato, n. 18. probauimus, cui sanè subordinatur Episcopus, vt supremo Pastori, superiori, atque excellentiori in illa eadem Ecclesia potestatem habenti, quippe qui quando in tali dispensat Residentia, decernit quare ratione pro tali tempore illi consentiendum sit Ecclesiae, cuius onus vt probè Soarius lib. 2. de legib. c. 14. n. 22. in se suscipit: à quo liberat Episcopum non per dispensationem in praecipuo naturali diuino, sed quia non alias Episcopus pactum, ac fedus cum sua Ecclesia inuit, quam dependenter à Papa neque aliam stabilitatem illud fedus habet, quae solui non possit à Summo Pontifice, vt à num. 15. ac deinceps loco citato saepe diximus. Ita Gerunda.

2. Sed vt verum fatear, communis sententia Theologorum docet, Residentiam Episcoporum esse de iure diuino; & contra Catharinum scripserunt latè Franciscus Torrensis, Bartholomæus Carranta, & Iacobus Naclante in Opusculo de hac materia. Itaque stando in hac sententia assero, dispensationem Papae circa Residentiam Episcoporum non esse in iure naturali praecipuo per se spectato, sed in materia eius mutando illud quatenus etiam pendet ex consensu, aut voluntate humana; qua mutatione facta, ipsum naturale praecipuum per se cessat obligare. Declaratur hoc, quia illa obligatio residendi non insurgit, nisi mediante pacto, & vinculo inter Episcopum & Ecclesiam; hoc autem pactum, & vinculum humana voluntate contrahitur; & idè ex hac parte mutabile est, saltem per potestatem publicam: cap. Inter corporalia de translat. Episcop. & idè per eandem relaxari potest, & consequenter etiam potest naturalis obligatio, quae ex illo nascitur, vel mutari, vel auferri. Et declaratur amplius; quia illud pactum inter proprium Episcopum, & suam Ecclesiam, ex natura rei subordinatur supremo Pastori, itavt in illo pacto includatur conditio offerendi se ministerio talis Ecclesiae, cum subordinatione ad supremum Pastorem, qui habet in illa Ecclesia excellentiorem potestatem, & immediatam etiam curam. Quando autem Pontifex dispensat in Residentia, ipse statuit quomodo pro tali tempore prouidendum sit tali Ecclesiae, & quasi onus illius in se suscipit, & inde consequenter fit, vt proprius Episcopus liberetur personali obligatione, non per dispensationem in praecipuo naturali, sed quia illo modo re vera implet pactum cum sua Ecclesia, ex quo illa obligatio praecipui oriebatur. Vel potius impletur illa obligatio alio modo inclusa etiam in ipso pacto, prouidendo Ecclesiae modo praescripto à supremo Pastore ex rationabili causa; hoc enim supponi debet, quia haec est iusta conditio, quam vinculum ipsum includit. Et hanc opinionem tenent Suarez, lib. 2. de legibus, cap. 14. num. 22. Bassilius Poncius, lib. 8. de matrimon. cap. 2. num. 15. Ferd. Castro in opere morali, part. 1. tractat. 3. disputat. 6. punct. 4. num. 6. ad finem. Merolla, tom. 2. disputat. 4. cap. 2. dub. 8. num. 91. & alij.

RESOL. LXXI.

An Episcopi ultra tempus praescriptum à Concilio Tridentino, videlicet trium mensium, si absint à Dioecesi per octo, v. g. vel decem dies peccent mortaliter?

Et